

Bentlakó labdarúgó-korosztályok pszichés-mentális jellemzői

KISS ZOLTÁN¹ – FÓZER-SELMECI BARBARA² –
CSÁKI ISTVÁN^{2,3} – BOGNÁR JÓZSEF^{2*}

¹Puskás Ferenc Labdarúgó Akadémia, Felcsút

²Testnevelési Egyetem, Budapest

³Magyar Labdarúgó Szövetség, Budapest

(Beérkezett: 2015. július 14.; elfogadva: 2015. október 15.)

Elméleti háttér: A fiatal labdarúgók motoros képességei mellett a pszichés-szociális faktorok is összefüggésben vannak a pályán mutatott teljesítménnyel. Mivel az utánpótlás korú sportolók esetében ezek korosztályos jellemzőket mutatnak, érdemes az ez irányú ismereteket tovább bővíteni és a tehetséggondozás folyamán kiemelten kezelni. *Cél:* Jelen kutatásunk célja, hogy kollégiumban lakó fiatal elit labdarúgók pszichés tulajdonságainak korosztályos jellemzőit megismerjük. *Módszerek:* A minta hazánk egyik elit labdarúgó-akadémiájának kollégiumban lakó fiú növendékei voltak ($n = 72$), akik a Sportolói Megküzdési Stratégiák Kérdőívet (ACSI-28), a Sport Motivációs Kérdőívet (SMS), a Versenyszorongás Skálát (CSAI-2) és az Érzékelt Motivációs Környezet a Sportban Kérdőívet (PMCSQ-2) töltötték ki. A játékosok pszichés jellemzőit együttesen és korosztályos összehasonlításban is vizsgáltuk (U16, U17, U18 és U21). *Eredmények:* Az eredmények alapján elmondható, hogy a minta magas értékű belső motivációt, a fejlődésre való törekvést, kooperatív tanulást, csúcsteljesítményt téthelyzetben, illetve önbizalmat mutat. Az egyszempontos varianciaanalízisek eredményei alapján elmondható, hogy U16-os korosztály szomatikus szorongása magasabb, mint az U17-es és U18-as korosztályoké, ugyanakkor az U18-as játékosok alacsonyabb célkitűzéssel és mentális felkészültséggel rendelkeznek, mint az U16–U17 játékosok. Emellett az U21-es korosztály magasabb értékeket mutat a hibázástól való félelem és az egyenlőtlen elismerés területein, mint az összes többi korosztály (mind $p < 0,05$). *Következtetések:* Az edzőknek és a segítő szakembereknek érdemes figyelembe venni mindezeket a tényezőket, amikor bentlakó sportolókkal dolgoznak.

Kulcsszavak: fiatal labdarúgók, tehetséggondozás, pszichés hatások

---

* Levelező szerző: dr. Bognár József, Testnevelési Egyetem, 1123 Budapest, Alkotás u. 44.
E-mail: bognar@tf.hu

1. Elméleti háttér

1.1. A bentlakó rendszer jellemzői a labdarúgásban

A bentlakó akadémiai rendszer az elmúlt évtizedben a magyar labdarúgás-utánpótlás képzésének fontos sarokkövévé vált. A tehetségközpontok mellett működő kollégiumok létrehozását először a kényszer szülte, hiszen a tehetséges gyerekek jelentős része távol lakik a futballakadémiáktól. Mára már elméletben megalapozott és a gyakorlatban kipróbált az akadémiai rendszer, ugyanakkor a tehetséggondozás folyamatában a fő szerepet játszó személyek (szülők, edzők, tanárok, nevelők) tapasztalatai alapján a családtól való elszakadás időpontja és módja sokszor nehézségekbe ütközik. Mivel ennek a változásnak a menete jelentős hatást gyakorol a fiatalok fejlődésére és sportteljesítményére, érdemes a témakörrel alaposabban is foglalkozni.

Az akadémiák szabályozott és zárt rendszerében különböző szervezett pedagógiai és sportszakmai hatások érik a fiatal tehetségeket, így a személyi és fizikai környezet együttesen járul hozzá hangsúlyosan a személyiség és jellem alakulásához. A bentlakó rendszer hatékony és hatásos kiépítése plusz feladatokkal és szerepekkel is jár, melynek tipikus jellemzője a szülői gondoskodás és támogatás pótlása. Ebben pedig már nemcsak a sportszakmai ismeretekkel és tapasztalattal bíró személyekre hárul komplex feladatrendszer, hanem a napi életet segítő egyéb foglalkozású szerepekre, mint például a sportot értő kollégiumi nevelőre, pszichológusra és mentálhigiénés szakemberre is szükség van. Ahhoz, hogy ezeknek a kihívásoknak eleget tudjanak tenni, a nevelőknek folyamatosan gyűjteni és feldolgozni szükséges mindazokat az információkat, melyek a fiatalok tapasztalataival, érzelmi és családi kapcsolataival történnek.

1.2. A sporttehetség gondozása

A tehetség felismerése után a sportolók tehetségének kibontakoztatása egy összetett folyamat, melyben egy-egy tényező kiemelése nem elég a kiteljesedéshez. A legjelentősebb tehetségmodellek (Renzuli-modell, Mönks-Knoers-modell, Czeizel-modell, Gagné-modell) különbözőségeik ellenére egyetértenek abban, hogy a kiemelkedő teljesítmények eléréséhez a személyes, szociális és a környezeti tényezők harmóniájára, illetve tudatos együttműködésére van szükség (Csáki és mtsai, 2014). A különböző megközelítések a sporttehetséget főként a sikerességgel, a kiemelkedő fizikai képességekkel és a csúcsteljesítménnyel magyarázták, ugyanakkor a ki-

magasló sportteljesítmény eléréséhez szükséges pszichológiai tényezők tudatos fejlesztése szintén fontos szempont az utánpótlás-nevelés folyamata során (Orosz, 2010).

A sportolói tevékenységet nagyban befolyásolják az olyan személyiségtényezők is, mint a motiváció, szorongáskezelés és önbizalom (Reilly, Williams, & Richardson 2003). Azonban az utánpótlás-nevelés során figyelembe kell venni, hogy a személyiségvonások a fiatalabb korosztályokban lazább összefüggést mutattak a különböző teljesítményváltozókkal, mint a felnőttek esetében (Aidman & Schofield, 2004). A gyakorlatból jól ismert, hogy a tehetségesnek tartott fiatal sportolók nem egyformán viszonyulnak a versenyzéshez. A fiatalok egy részére kevésbé jellemző a versenyszorongás, míg mások esetében ez erőteljesebben mutatkozik. Hasonlóan, nem minden sportolóknál hat ugyanúgy a magas izgalmi állapot serkentőleg a sportteljesítményre.

A motiváció és a szorongáskezelés mellett a sportolók nehezen érhetnek el sikereket az olyan személyiségjegyek nélkül, mint az önbizalom és az önbecsülés (Szepes, 2002), így ezeknek a tényezőknek is jelentős szerepet kell kapni a fiatal tehetségek fejlesztésében (Orosz, 2010). Az önbecsülés szoros összefüggésben van a célmeghatározással, melynek szintjét úgy is emelhetjük, ha olyan elérhető célokat tűzünk magunk elé, amelyek komoly kihívást jelentenek, és így erőfeszítéssel járnak (Csík-szentmihályi, 2011).

Az elköteleződés és az akaraterő szintén olyan képességek, melyek magas szintjét nem nélkülözheti a csúcsteljesítményt és sportsikereket célul tűző fiatal sportoló (Sheard, 2013). Amíg fejlődik és sikereket ér el a sportoló, addig ez a terület nem szokott problémaként mutatkozni, viszont a vereség és kudarc minden sportoló kitarására és motivációjára hatással van. A számottevő mentális erővel rendelkező egyének hamarabb és konstruktívabban dolgozzák fel a negatív élményeket és gyorsabban állnak talpra (Dávid, Fülöp, Pataky, & Rudas, 2014). Ők azok, akik a kudarcot is egy álmomásnak tekintik a sikerek felé vezető úton és ezeket mintegy figyelmeztető jelként értékelik annak érdekében, hogy még nagyobb elszántsággal és hittel folytassák a munkát.

Az átlagon felüli értelmi és mentális képesség is fontos a sportteljesítmény megalapozásához és eléréséhez. Motiváció nélkül azonban még a kiemelkedő értelmi és mentális képességek megléte esetén sem érdemes beszélni a tehetségről, hiszen belső kitartás, szorgalom, akaraterő és kezdeményezőkézség nélkül a tehetséggondozás folyamata nem lehet eredményes (Czeizel, 1997).

A sikeresség eléréséhez a felkészülésen kívül a versengés is hozzájárul. Az együttműködés és a versengés a társas motívum komponensei, a meg-

felelő szociális és érzelmi képességgel bíró sportolók magas fokon építik be a személyiségükbe és rendszeresen alkalmazzák a sporttevékenységben.

Annak érdekében, hogy a fiatal sportolók ideálisan fejlődjenek és sikereket érjenek el, olyan pszichés és mentális képesség együttessel kell rendelkezniük, mely lehetővé teszi számukra mindezen sportfeladatok magas szintű és hosszú távú elvégzését (Brown & Fenske, 2010).

1.3. A labdarúgás és a tehetséggondozás

Az utánpótláskorú labdarúgókkal végzett kutatások során megállapítást nyert, hogy a pszichológiai eljárások alkalmasak arra, hogy egy bizonyos szintig meg tudják különböztetni a tehetséges sportolót a kevésbé tehetségestől (Orosz, 2010). A korábbi tehetségelméletekre és modellekre építve Williams és Franks (1998) sportágra specifikus rendszerben építette fel a labdarúgás tehetségkiválasztási modelljét. Ebben az öt fő komponens kerül bemutatásra, mely a labdarúgás sportági profilját, a tehetségfejlesztését és a beválási mutatóit jelentősen befolyásolja. Ezek a humánbiológiai, fiziológiai, szociológiai, kognitív és pszichológiai faktorok, illetve ezek komplex kapcsolódási pontjai.

A labdarúgó-tehetséggondozás folyamatában kulcsszerep hárul a sportolókkal szoros kapcsolatban álló edzőknek és a szakmai stáb többi tagjának is, mint például a sportpszichológusoknak. A sikerek felé vezető úton fontos szerepet játszik az edzőkkel szemben támasztott szakmai, életkor-specifikus pedagógiai felkészültség és erkölcsi követelmények minél magasabb szintű teljesítése (Gombocz, 2004).

A felnőtt, professzionális labdarúgócsapatoknál dolgozó edzői stábok tagjai olyan szűk szakterületekre specializálódtak, amik a csúcsteljesítmény eléréséhez elengedhetetlenek. A vezetőedző feladata ezen speciális tudás- és tapasztalathalmaz ideális összehangolása. A fiatal tehetségekre azonban nem mindenütt jut kiemelkedő tudású szakember, így a szaktudás és tapasztalatrendszer jelentősen felértékelődik az edzői munka területén (Vincze, Fügedi, Dancs, & Bognár, 2008). Mindezért nagy jelentőségű a pedagógiai és pszichológiai ismeretek minél alaposabb elsajátítása és alkalmazási képessége, hiszen így nagyobb annak az esélye, hogy a különböző hatékony és hatásos eljárások beépülnek a korosztályos kiválasztási, nevelési és képzési folyamatok mindennapjaiba (Géczi, Révész, Bognár, Vincze, & Benczenleitner, 2005).

A sikert és a kudarcot a különböző nemzetek képviselői más-más féle módon élik meg. A magyar fiatalokat inkább a deaktiváló negatív érzelmek (pl. depresszió) kerítik hatalmukba, szemben az energizáló negatív

érzelmekkel (Fülöp & Berkics, 2003). Amennyiben ez a pesszimizmusba hajló magatartásforma nemcsak egyes társadalmi csoportokat érint, hanem a magyarságra általánosan jellemző nemzeti-kulturális sajátosság, akkor különös jelentőséggel bír a fiatal sportolók pszichés és mentális bázisának pontos megismerése és fejlesztése.

Kevés olyan hazai és nemzetközi kutatás található, amely azzal foglalkozik, hogy a fiatal labdarúgókat nevelő akadémiákon a tehetséges labdarúgók képzése során milyen szerepe van a pszichés tényezőknek. Tapasztalataink alapján még elhanyagoltabbnak tűnik az, hogy milyen pszichés jellemzői vannak a szüleitől távol élő fiatal labdarúgóknak, és ez miként különbözik a korosztályok tekintetében.

Mindezek alapján a tanulmány célja, hogy bemutassuk, milyen pszichés-mentális jellemzőkkel rendelkeznek hazánk egyik kiemelt akadémiájának bentlakó labdarúgói, különös tekintettel a korosztálybeli különbségekre.

2. Módszerek

2.1. Vizsgálati személyek és eljárás

Kutatásunkban Magyarország egyik elit akadémiájának labdarúgóit vizsgáltuk. Célunk az összes U16–U21 játékos felmérése, akik az akadémia kollégiumában laknak. A vizsgálat megkezdése előtt az akadémia vezetése jóváhagyta a kutatáshoz tartozó etikai és módszertani tényezőket és támogatta a pszichés tényezők megismerésére irányuló empirikus kutatást. A kiskorúak szülei írásbeli hozzájárulást adtak a kutatásban való részvételre, míg a 18 éven felüliek maguk írták alá a beleegyező nyilatkozatot.

Az adatfelvétel 2015 tavaszán hétköznap, egy délutáni edzés előtt történt a felkészülési időszakban. Az adott korosztályos csapat edzője mellett a szerzők közül egy mindig jelen volt, hogy elmagyarázza a célokat és a tesztek lényegét, illetve, hogy tudjon az esetleges kérdésekre válaszolni.

A mintából csak azok a játékosok hiányoztak, akik betegség vagy sérülés miatt az adatfelvétel idején nem tartózkodtak az akadémia területén. Összesen 72 játékost mértünk fel az U16-os ($n = 19$), az U17-es ($n = 17$), az U18-as ($n = 19$) és az U21-es ($n = 17$) korosztályokban.

A vizsgálatban részt vett játékosok átlagos testmagassága 179,11 cm (szórás: 6,67 cm; terjedelem: 159–194 cm), átlagos testtömegük 68,04 kg (szórás = 8,30 kg; terjedelem: 45,7–88,7 kg), testtömeg-indexük (BMI) átlagosan 21,29 (szórás = 1,65; terjedelem: 17,5–25,1), és a labdarúgók sportéletkorának átlaga 10,23 év volt (szórás = 2,49 év; terjedelem: 7–14 év). A korosztályonkénti értékeket az 1. táblázat tartalmazza.

1. táblázat. A testmagasság, testsúly, BMI és sportéletkor leíró statisztikája korosztályonként

Változók	Összes (n = 72)	U16 (n = 19)	U17 (n = 17)	U18 (n = 19)	U21 (n = 17)
	Átlag (SD)				
Testmagasság (cm)	179,11 (6,67)	176,53 (9,12)	181,35 (4,73)	178,3 (5,10)	179,64 (6,49)
Testtömeg (kg)	68,04 (8,30)	62,19 (10,17)	70,54 (6,47)	67,56 (6,39)	70,2 (7,59)
BMI	21,29 (1,65)	20,12 (1,95)	21,28 (1,84)	21,54 (0,81)	21,86 (1,35)
Sportéletkor	10,23 (2,49)	9,01 (1,73)	9,76 (2,73)	10,74 (2,93)	11,56 (1,62)

2.2. Mérészközök

2.2.1. Érzékelt Motivációs Környezet a Sportban Kérdőív (PMCSQ-2)

A Newton, Duda és Yin (2000) által kifejlesztett kérdőív, a PMCSQ-2 (Perceived Motivational Climate in Sport Questionnaire-2) az észlelt sportmotivációs környezetének mérésére alkalmas. A kérdőív 33 kérdése két főskálát (Task, Ego) alkot és a főskálakon belül 3-3 alskálát tartalmaz. A tesztben 1-től 5-ig terjedő skálán kell jelölni, hogy a válaszadó mennyire ért egyet az állítással, ahol az 1-es érték a legkevésbé jellemző, az 5-ös érték a leginkább jellemzőt jelenti. A Task főskálához a Kooperatív tanulás, a Csapaton belüli szerep és a Fejlődésre való törekvés alskálák, míg az Ego főskálához a Hibázástól való félelem, az Egyenlőtlen elismerés és a Csapaton belüli rivalizálás alskálák tartoznak. A Task-orientáció elsősorban a feladat végrehajtására vonatkozik, emellett a teljesítményt és képességeket helyezi előtérbe, míg az Ego-orientáció azt jelenti, hogy a sportoló nem szereti, ha a teljesítményét és képességeit másokkal hasonlítják össze, illetve, ha bizonyítani kell (Révész, Bognár, Gécz, & Sós, 2011). A kérdőív magyar változatának belső megbízhatóságát jelző Chronbach- α értéke minden alskála esetében magasabb volt, mint 0,9 (Révész, Bognár, Trzaskoma-Bicsérdy, & Kovács, 2009). A jelen vizsgálatban az alskálák belső megbízhatósága elfogadhatónak bizonyult: a Cronbach- α -értékek a 0,63 és 0,88 közötti tartományban helyezkednek el.

2.2.2. Sport Motivációs Kérdőív (SMS)

A Sport Motivációs Kérdőív (Sport Motivation Scale) 28 kérdésből áll és a sportolók motivációs irányultságát méri (Pelletier és mtsai, 1995). A kutatásban a 28 kérdéses magyar változatot használtuk (Tsang, Szabo, Soos,

& Bute, 2005), amely a Motiváció hiányát, a Belső motivációt és a Külső motivációt méri. Az SMS teszt 7-fokú Likert-típusú skálán értékelendő állítások segítségével méri a motivációs irányultságot (végpontok: 1 = egyáltalán nem jellemző, 7 = teljes mértékben jellemző). A Motivációhiány magas mértéke azt jelenti, hogy a játékos sem önmagának, sem környezetének nem akar megfelelni, a sporttevékenységet nem szívesen csinálja. A magas Belső motiváció a sikerkeresést mutatja, ahol az önmagának való megfelelés és bizonyítási vágy a jellemző a sportolóra. A Külső motiváció magas értéke pedig azt mutatja, hogy a sportoló elsősorban valamilyen külső elvárásnak vagy díjnak akar megfelelni. A teszt Chronbach- α -értéke minden alskála esetében magasabb volt, mint 0,8. A jelen vizsgálatban is alátámasztást nyert a kérdőív belső megbízhatósága: az alskálák Cronbach- α -értéke a 0,64 és 0,91 közötti tartományban helyezkedik el.

2.2.3. Sportolói Megküzdési Stratégiák Kérdőív (ACSI-28)

Az ACSI-28 (Athletic Coping Skills Inventory-28) kérdőív a sportolók megküzdési stratégiájának mérésére alkalmas (Smith, Schutz, Smoll, & Ptacek, 1995). A kérdőív 28 állítást tartalmaz, mindegyik egy 4-fokozatú, Likert-típusú önértékelő skálával (végpontok: 1 = szinte soha, 4 = majdnem mindig). A teszt magyar változatát Jelinek és Oláh (2000) készítették, alkalmas a sportoló és környezete közti kapcsolat, valamint a sportoló belső jellemzőinek vizsgálatára. Az ACSI-28 pszichológiai jellemzői 7 alskálára oszthatók. A Csapásokkal való megküzdés azt mutatja meg, hogy mennyire képes a sportoló megküzdni a kihívásokkal és a váratlan nehézségekkel. A Csúcsteljesítmény téthelyzetben alskála azt méri, hogy a versenyszituáció, az elvárások és a megfelelni akarás mennyire befolyásolja a sportolók teljesítményét. A Célkitűzés, mentális felkészültség alskála a sportoló által kitűzött célokat, illetve a sportoló mentális felkészülését méri. A Koncentráció alskála arra irányul, hogy mennyire tud a sportoló odafigyelni az aktuális dolgokra edzés során és versenyhelyzetben. A Szorongásmentesség alskála azt méri, hogy a sportolót mennyire tölti el szorongással, ha sportteljesítménye nem éri el a megfelelő szintet, és hogy mások miként ítélik meg teljesítményét. Önbizalom és teljesítménymotiváció alskála a sportoló magabiztosságát mutatja meg. Az Edző általi irányíthatóság pedig az edző és a sportoló interakcióját és együttműködési képességét méri, illetve azt is, hogy a sportoló mennyire tudja az edző utasításait végrehajtani. Az ACSI-28 teszt belső megbízhatóságát bizonyító Chronbach- α értéke a magyar mintán validált kérdőív minden alskáláján 0,8-nál magasabb volt (Jelinek & Oláh, 2000). A jelen vizsgálat során a kérdőív belső megbízhatósága elfogadható, az alskálák Cronbach- α -értéke a 0,68 és 0,90 közötti tartományban helyezkedik el.

2.2.4. Versenyszorongás Skála (CSAI-2)

A Competitive State Anxiety Inventory-2 (CSAI-2) kérdőív a versenyzéssel kapcsolatos szorongást és a versenyeredménnyel kapcsolatos önbizalmat vizsgálja (Martens, Burton, Vealey, Bump & Smith, 1990). A teszt 27 állítást tartalmaz négyfokozatú, Likert-típusú válaszadási lehetőségekkel (végpontok: 1 = egyáltalán nem, 4 = teljes mértékben). A magasabb pontszámok magasabb szorongást és kedvezőbb versenyhelyezettel kapcsolatos önbizalmat jelentenek. A Kognitív szorongás alskála a teljesítmény eredményének elvárásával kapcsolatos aggodalmakat mutatja, míg a Szomatikus szorongás alskála a stressz által kiváltott testi tüneteket méri. A Versenyeredménnyel kapcsolatos önbizalom alskála pedig annak felmérésére irányul, hogy a sportoló mennyire bízik a jó eredményben és abban, hogy a befektetett munka téthelyzetben megtérül. A kérdőívet Magyarországon Sipos, Bejek és Kudar (1999) validálta. A jelen vizsgálatban a mérőeszköz belső megbízhatósága elfogadható, az alskálák Cronbach- α -értéke a 0,78 és 0,85 közötti tartományban helyezkedik el.

2.3. Adatelemzés

Kutatásunkban az adatfeldolgozáshoz az SPSS 22.0 Statisztikai programcsomagot használtuk. A minta jellemzéséhez és az átlag-, szórás eredmények bemutatásához leíró statisztikát, a korosztályok közötti összefüggés feltárásához egyszempontos varianciaanalízist (ANOVA) alkalmaztunk LSD utóelemzéssel a korcsoportok közötti különbségek kimutatására. Szignifikanciaszintnek a társadalomtudományokban alkalmazott 5%-os hibahatárt vettük alapul.

3. Eredmények

A fiatal labdarúgók magas átlagértékkel jellemezhetőek az észlelt motivációs környezetük Task orientációja tekintetében (átlag = 4,06; SD = 0,66) és alacsony átlagértékkel jellemezhetőek az Ego területén (átlag = 2,87; SD = 0,73). Kifejezetten magasnak számít körükben a fejlődésre való törekvés (átlag = 4,19; SD = 0,37) és a kooperatív tanulás (átlag = 4,12; SD = 0,75) értéke. Az Ego főskála esetében alacsony a hibázástól való félelem (átlag = 2,25; SD = 0,76) és magasnak számít a csapaton belüli rivalizálás (átlag = 3,53; SD = 0,71) értéke. A Task főskálán belül nem találtunk különbséget a korosztályok között. Ugyanakkor az ANOVA eredményei szignifikáns különbséget jeleznek az Ego főskálán ($F_{(3)} = 6,00$, $p = 0,01$), valamint az Ego főskálához tartozó Hibázástól való félelem ($F_{(3)} = 6,420$; $p = 0,009$) és az

Egyenlőtlen elismerés ($F_{(3)} = 6,04$; $p = 0,001$) alsókálák esetében. Az átlagok páronkénti összehasonlítására irányuló utóelemzések eredményei szerint mindhárom változónál az U21-es játékosok átlaga szignifikánsan magasabb, mint a többi korosztály átlaga. A csapaton belüli rivalizálás tekintetében a korcsoportok közötti különbség csak tendenciaszintű ($F_{(3)} = 2,27$; $p = 0,088$). Az eredményeket a 2. táblázatban mutatjuk be részletesen.

2. táblázat. Az egyes korosztályok összehasonlítása az észlelt motivációs környezet mentén

Érzékelt motivációs környezet (PMCSQ-2)	Cronbach- α (tétel-szám)	Teljes minta	U16 ^a	U17 ^b	U18 ^c	U21 ^d	$F_{(3)}$	Értéknégyzet
			Átlag (SD)					
Task	0,85 (17)	4,06 (0,66)	4,21 (0,53)	4,26 (0,58)	3,92 (1,10)	3,86 (0,45)	1,65	0,069
Kooperatív tanulás	0,82 (4)	4,12 (0,75)	4,39 (0,51)	4,29 (0,70)	3,96 (1,11)	3,87 (0,54)	1,90	0,079
Csapaton belüli szerep	0,64 (5)	3,87 (0,70)	3,82 (0,73)	4,15 (0,57)	3,88 (1,04)	3,66 (0,49)	1,21	0,051
Fejlődésre való törekvés	0,86 (8)	4,19 (0,37)	4,42 (0,37)	4,36 (0,49)	3,94 (1,15)	4,06 (0,34)	2,04	0,084
Ego	0,74 (16)	2,87 (0,73)	2,56 (0,70) ^d	2,82 (0,54) ^d	2,67 (0,93) ^d	3,42 (0,77) ^{abc}	6,00*	0,225
Hibázástól való félelem	0,74 (6)	2,25 (0,76)	2,0 (0,59) ^d	2,17 (0,47) ^d	2,04 (0,72) ^d	2,69 (0,70) ^{abc}	6,420**	0,163
Egyenlőtlen elismerés	0,88 (7)	2,84 (0,88)	2,32 (0,98) ^d	2,78 (0,69) ^d	2,66 (0,96) ^d	3,60 (0,89) ^{abc}	6,04**	0,218
Csapaton belüli rivalizálás	0,63 (3)	3,53 (0,71)	3,36 (0,55)	3,52 (0,47)	3,31 (1,11)	3,95 (0,74)	2,27 ⁺	0,092

Megjegyzés: Az alsókálakon elért összpontszám terjedelme: 1-5. * $p < 0,10$; ** $p < 0,05$; *** $p < 0,01$. A felső indexek az átlagok páronkénti összehasonlításának eredményeként kapott szignifikáns különbségeket jelzik a csoportok között.

A sportmotivációt mérő kérdőív eredményei szerint a korosztályokat alacsony szintű motivációhiány (átlag = 1,58; SD = 0,84) és magas belső motiváció (átlag = 5,60; SD = 1,09) jellemzi. A vizsgált korosztályok külső motivációs értékei jellemzően a belső motiváció értékek alatt vannak. A sportmotiváció tekintetében nem találtunk szignifikáns különbséget a korosztályok között. Az eredményeket a 3. táblázatban mutatjuk be részletesen.

3. táblázat. Az egyes korosztályok összehasonlítása a sportmotiváció mentén

Sportmotiváció (SMS)	Cronbach- α (tétel-szám)	Teljes minta	U16	U17	U18	U21	F ₍₃₎	Éta-négy-zet
		Átlag (SD)						
Motivációhiány	0,64 (4)	1,58 (0,84)	1,84 (0,87)	1,47 (0,79)	1,30 (0,71)	1,73 (1,02)	1,52	0,064
Külső motiváció	0,84 (12)	4,35 (1,07)	4,00 (1,05)	4,72 (0,80)	4,29 (1,51)	4,49 (0,92)	1,29	0,056
Belső motiváció	0,91 (12)	5,60 (1,09)	5,48 (1,15)	5,95 (0,88)	5,26 (1,59)	5,73 (0,75)	1,20	0,051

Megjegyzés: Az alsókálakon elért összpontszám terjedelme: 1-7.

A fiatal sportolók megküzdési stratégiájának vizsgálatkor látható, hogy a csúcsteljesítmény téthelyzetben, a koncentráció, valamint az önbizalom és teljesítménymotiváció faktorok magas átlagértékűek (terjedelem: 3,19–3,28), míg a csapásokkal való megküzdés, a szorongásmentesség és az edző általi irányíthatóság megküzdési faktorok alacsonyabb átlagértéket mutatnak

4. táblázat. Az egyes korosztályok összehasonlítása a megküzdési stratégiák mentén

Megküzdési stratégiák (ACSI-28)	Cronbach- α (tétel-szám)	Teljes minta	U16 ^a	U17 ^b	U18 ^c	U21 ^d	F ₍₃₎	Éta-négy-zet
		Átlag (SD)						
Csapásokkal való megküzdés	0,81 (4)	2,78 (0,71)	2,88 (0,62)	2,91 (0,69)	2,38 (1,14)	2,98 (0,40)	2,18 ⁺	0,092
Csúcsteljesítmény téthelyzetben	0,90 (4)	3,28 (0,69)	3,23 (0,46)	3,57 (0,42)	2,98 (1,39)	3,37 (0,49)	1,54	0,068
Célkitűzés, mentális felkészültség	0,82 (4)	2,99 (0,65)	3,12 (0,53) ^c	3,36 (0,44) ^c	2,60 (1,27) ^{ab}	2,89 (0,38)	3,09 [*]	0,093
Szorongásmentesség	0,75 (4)	2,88 (0,68)	2,90 (0,65)	2,68 (0,69)	3,12 (0,72)	2,82 (0,66)	2,21 ⁺	0,127
Koncentráció	0,84 (4)	3,19 (0,62)	3,27 (0,43)	3,38 (0,43)	2,73 (1,26)	3,38 (0,37)	2,56 ⁺	0,084
Önbizalom és teljesítménymotiváció	0,83 (4)	3,26 (0,68)	3,27 (0,49)	3,54 (0,44)	2,93 (1,35)	3,33 (0,44)	1,74	0,074
Edző általi irányíthatóság	0,68 (4)	2,75 (0,65)	2,80 (0,77)	2,59 (0,51)	2,87 (0,75)	2,76 (0,60)	2,12 ⁺	0,079

Megjegyzés: Az alsókálakon elért összpontszám terjedelme: 1-4. ⁺p < 0,10; ^{*}p < 0,05. A felső indexek az átlagok páronkénti összehasonlításának eredményeként kapott szignifikáns különbségeket jelzik a csoportok között.

(terjedelem: 2,75–2,88). A korosztályok között egyedül a Célkitűzés, mentális felkészültség alszála esetében mutatkozott szignifikáns különbség ($F_{(3)} = 3,09$; $p = 0,033$). Az átlagok páronkénti összehasonlításával végzett utóelemzések eredményei szerint az U18-as korosztály átlaga szignifikánsan alacsonyabb az U16-os és U17-es korosztályok átlagánál. A csapásokkal való megküzdés ($F_{(3)} = 2,18$; $p = 0,098$), a szorongásmentesség ($F_{(3)} = 2,21$; $p = 0,098$), a koncentráció ($F_{(3)} = 2,56$; $p = 0,088$) és az edző általi irányítottság ($F_{(3)} = 2,12$; $p = 0,078$) tekintetében csak tendenciaszintű összefüggés mutatkozott a korosztállyal. Az eredményeket a 4. táblázatban mutatjuk be részletesen.

A labdarúgók szorongása tekintetében a mintát alacsony kognitív szorongás (átlag = 1,49; SD = 0,44) és szomatikus szorongás (átlag = 1,53; SD = 0,52), valamint relatíve magas versenyeredménnyel kapcsolatos önbizalom (átlag = 2,99; SD = 0,62) jellemzi. A korosztályok között egyedül a Szomatikus szorongás alszála kapcsán találtunk szignifikáns különbséget ($F_{(3)} = 3,44$; $p = 0,022$). Az utóelemzés eredményei szerint az U16-os korosztály átlaga magasabb, mint az U17-es és U18-as korosztályok átlaga. Az eredményeket az 5. táblázatban részletezzük.

5. táblázat. Az egyes korosztályok összehasonlítása a szorongás mentén

Szorongás (CSAI-2)	Cronbach- α (tétel-szám)	Teljes minta	U16 ^a	U17 ^b	U18 ^c	U21 ^d	$F_{(3)}$	Étá-négy-zet
		Átlag (SD)						
Kognitív szorongás	0,82 (9)	1,53 (0,52)	1,77 (0,65)	1,41 (0,25)	1,39 (0,79)	1,58 (0,40)	1,57	0,072
Szomatikus szorongás	0,85 (9)	1,49 (0,44)	1,79 (0,54) ^{bc}	1,45 (0,28) ^a	1,26 (0,61) ^a	1,47 (0,34)	3,44*	0,149
Versenyeredmény-nyel kapcsolatos önbizalom	0,78 (9)	2,99 (0,62)	2,97 (0,53)	3,22 (0,43)	2,65 (1,25)	3,12 (0,29)	1,72	0,082

Megjegyzés: Az alszálaikon elért összpontszám terjedelme: 1–4. * $p < 0,05$. A felső indexek az átlagok páronkénti összehasonlításának eredményeként kapott szignifikáns különbségeket jelzik a csoportok között.

4. Megbeszélés

Tapasztalatok azt mutatják, hogy az akadémiákra bekerülve a bizonyítás vágya hajtja az U16-os korosztályt, valamint a már beágyazódni látszó szerepek magabiztossága jellemzi az U17-es korosztályt. A már klubokhoz igazolt vagy épp igazolás előtt álló U-21-es korosztály képviselői jellem-

zően tartanak a kudarcoktól, fontos számukra a folyamatos visszajelzés és a megerősítés. További jellemzője a korosztálynak, hogy küzdenek a csapatban a helyükért.

Eredményeinkben a Task alszkálái magasabb értékeket mutatnak, mint az Ego alszkálái értékei, így megerősíthetjük, hogy a sportolók olyan motivációs környezetben készülnek, amely támogatja a sportolók ambícióit (Biddle, Soos, & Chatzisarantis, 1999; Spray & Wang, 2001). A korosztályok közötti vizsgálat azt mutatta, hogy az U21-es korosztály magasabb értékekkel rendelkezik, mint a többi korosztály a Task, a hibázástól való félelem és az egyenlőtlen elismerés kérdéskörében. Ebben a korosztályban a játékosok a képzési időszak végén járnak, ahol egyértelműen az eredménycentrikusság és a folyamatos egyéni jó teljesítmény határozza meg a sikerességet. A mérkőzésen elkövetett nagyobb hibák akár a későbbi profi szerződés elvesztését is jelentheti. A legtöbb U21-es játékos már tudja, hogy számítanak-e rá a továbbiakban az adott klubnál, kap-e profi szerződést vagy sem. Így sok esetben előfordulhat, hogy akikre kevésbé számítanak a jövőben, úgy érezhetik, hogy az adott időszakban munkájukat és teljesítményüket kevésbé ismerik el. Ez az időszak igen fontos a labdarúgó pályafutásuk további alakulásának szempontjából, hiszen nem mindegy, hogy a játékosok a tavaszi versenyzidőszak befejeztével a magyar felnőtt nemzeti bajnokság melyik osztályában kapnak szerződést és tudják folytatni pályafutásukat. Több játékosnál ez az időszak egybeesik a felsőfokú tanulmányok megkezdésével is, mely plusz teherként és elvárásként nehezedik a fiatal sportolókra.

A vizsgált korosztályoknál életkori sajátosságként jelenik meg, hogy mennyire meghatározó szereppel bír a külső elvárásoknak való megfelelés. Azonban sportkarrierjük és egyéni életútjuk szempontjából is jelentősége van annak, hogy a belső motivációik értéke mennyire magas. Az új ismeretek elsajátítására való hajlam kialakulásánál fontos szerep jut az egyén aktív önszabályozásának. Fiatalabb korukban a sportolók még szorosabban függnek a környezetüktől, így ennek hatása ekkor még kevésbé érzékelhető. Jelen kutatásban vizsgált labdarúgók esetében már a reflektív önszabályozással találkozunk, akik saját tapasztalataikat vetik össze az edzői instrukciókkal.

A vizsgált labdarúgók belső motivációs értéke magas, ami megerősíti Deci és Ryan (1985) elméletét, miszerint az élsportban elsősorban a belső motiváció magas értéke jellemző. A belső motiváció szintje meghatározza, hogy a sportoló mennyire véli magát alkalmasnak a cél elérésére és milyen mértékű a belső készítése a feladat elvégzése során. A kapcsolódó szakirodalmak alapján (Wong & Bridges, 1995; Gill, Gross, & Huddleston, 1983) elmondható, hogy a belső motiváció magasabb szintje hosszú

távon támogatja a sportteljesítményt, míg a külső motiváció magas értéke a sportág korai elhagyását eredményezheti.

Szinte minden korosztálynál megfigyelhető, hogy nemcsak az élsportra koncentrálnak, hanem fontosnak tartják, hogy az iskolai kötelezettségeknek és az egyéb kötelezettségeiknek is eleget tegyenek. A csúcsteljesítmény téthelyzetben és az önbizalom és teljesítménymotiváció faktorok értékei magyarázhatják, hogy lelkesen és pozitívan állnak kitűzött céljaik eléréséhez szükséges feladatok elé. Ez alapján elmondható, hogy nyomás alatt is kimagaslóan teljesítenek, sőt kihívásként élik meg azt. Az eredmények arra engednek következtetni, hogy az egyesület vezetői és az edzői stáb tagjai minden bizonnyal nagy hangsúlyt fektetnek az önbizalom, a koncentráció és a téthelyzetben való kimagasló teljesítmény fejlesztésére, hiszen az U18-as csapat kivételével ezekben a faktorokban magas értékeket kaptunk. Ez azt feltételezi, hogy a szakmai stáb tagjai más szakterületek képviselőinek a szaktudását is rendszeresen integrálják a tehetségek gondozásának folyamatába.

Az U17-es korosztály mérkőzéssel kapcsolatos magas önbizalomértékét támogatja, hogy ez az a korosztály, akikre leginkább jellemző megküzdési stratégiáik alapján a már konkrét célkitűzés, fókuszáltság játékhelyzetben, felkészültség a váratlan helyzetekre, s mindezek fenntartásáért motiváltak, képességeik javításával keményen dolgoznak. Az eredmények azt tükrözik, hogy nemcsak magas önbizalommal bíró játékosok alkotják ezt a korosztályt (U17), hanem minden bizonnyal az önbecsülésük is átlagon felüli. Ezek a pozitív személyiségjegyek segítik az egyéneket a kitűzött jelentő célok elérésében, melyeket a jövőben is reálisan kell meghatározniuk szakmai mentoraikkal, pszichológusokkal és nevelőikkel közösen. A túl alacsonyra tett célok gátolják a fejlődést, a túl magasra helyezett elvárások pedig kudarcot okozhatnak (Pál, 2012). A megfelelő erőfeszítéssel és hozzáállással elérhető célok hozzájárulhatnak a mérkőzésekkel kapcsolatos önbizalom és sikeresség növekedéséhez.

Az U16-os korosztály különbözik az U17-es és U18-as korosztályoktól a szomatikus szorongás tekintetében. A szomatikus szorongás magas értéke azzal magyarázható, hogy a játékosok többségében még benne van az akadémiára való bekerülés, a kiválasztással kapcsolatos félelem, mivel az U16-os korosztály az akadémiai rendszer kiválasztás utáni első évfolyama. Másrészt a korosztályban a szomatikus szorongás magas értéke az edző és a játékos vagy csapat közötti kapcsolattal, az edző eredménycentrikusságával is magyarázható. A megbízhatóság és a bizonyíthatóság érdekében további vizsgálatok szükségesek ezen a területen.

Egyetértünk azzal a véleménnyel, hogy az eredményes sportolói tevékenységet befolyásolhatják a különböző személyiségjegyek optimális

jelenléte, mint önbizalom, szorongáskezelés és motiváció (Reilly és mtsai, 2003). A legtöbb élsportoló a felkészülés alatt elsősorban a fizikai képességfejlesztésre és a motoros képességek fejlesztésére koncentrálnak, viszont a mentális, pszichés felkészítésre már kevésbé (Hanin & Hanina, 2009). Így előfordulhat, hogy a játékosok, versenyzők mérkőzésen vagy versenyen a maximumot szeretnék nyújtani, de ez mégsem sikerül. Hasonlóan, az is jellemző lehet, hogy a labdarúgók edzéseken jól teljesítenek, viszont a mérkőzéseken nem képesek ugyanerre a teljesítményre. Legtöbbször a probléma okát nem tudják könnyen meghatározni a sportolók. Elmondható, hogy a labdarúgás komplex jellemzőinek magas szintű elsajátításához és ezeknek a játéksituációkban való eredményes alkalmazásához szervesen hozzátartoznak a különböző pszichés tényezők.

Mindezek alapján érdemes nagyobb figyelmet fordítani a fiatal labdarúgók pszichés-mentális felkészítésére és fejlesztésére (Poolton & Masters, 2009), melynek egyik izgalmas területe a kollégiumi nevelés befolyásoló hatása. A megküzdés, a szorongás, a sportmotiváció és az észlelt motiváció a teljesítményt jelentősen befolyásolhatja (Bognár, Géczi, Vincze, & Szabó, 2009). Szintén fontos szempont, hogy a labdarúgók milyen közegben készülnek és az edzők, nevelők milyen körülményeket alakítanak ki az adott korosztályt tekintve az egyén és a közösség optimális teljesítményszintjének elérése érdekében (Csáki & mtsai, 2013). Mindezek alapján érdemes lenne azt megvizsgálni, hogy a kollégiumban lakó sportolók pszichés képességei hogyan különböznek a nem bentlakó társaikétól.

A kutatás korlátaihoz tartozik, hogy jelen kutatás mindössze egy akadémia bentlakó labdarúgóit vizsgálta, így az eredmények általánosíthatósága korlátozott. Az egyes korcsoportok alacsony elemszáma csökkentette a statisztikai erőt. Az is számottevő tényezőként jelenik meg, hogy az eredmények alapján nem tudunk összehasonlítást végezni a nem kollégiumban lakó sportolókkal. Bízunk benne, hogy a jövőben lesz erre lehetőség.

Irodalom

- Aidman, E.V., & Schofield, G. (2004). Personality and individual differences in sport. In T. Morris, & J. Summers (Eds.), *Sport psychology: theory, applications and issues* (2nd ed.) (22-47). Milton: Wiley.
- Biddle, S.J.H., Soos, I., & Chatzisarantis, N. (1999). Predicting physical activity intentions using a goal perspective approach: A study of Hungarian youth. *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports*, 9, 353-357.
- Bognár, J., Géczi, G., Vincze, G., & Szabó, A. (2009). Coping skills, motivational profiles, and perceived motivational climate in young elite ice hockey and soccer players. *International Quarterly of Sport Science*, 1, 1-11.

- Brown, J., & Fenske, M. (2010). *The Winner's Brain*. Cambridge: Da Capo Press
- Czeizel, E. (1997). *Sors és tehetség*. Budapest: FITT IMAGE/Minerva Kiadó
- Csáki, I., Bognár, J., Trzaskoma-Bicsérdy, G., Zalai, D., Mór, O., Révész, L., et al. (2013). A sportágválasztás, tehetséggondozás és az edző-sportoló kapcsolata vizsgálata elit utánpótláskorú labdarúgók körében. *Magyar Sporttudományi Szemle*, 14(3), 9–16.
- Csáki, I., Géczy, G., Kassay, L., Déri, D., Révész, L., Zalai, D., & Bognár, J. (2014). The new system of the talent development program in Hungarian soccer. *Biomedical Human Kinetics*, 6, 74–83.
- Csikszentmihályi, M. (2011). *Élni jó*. Budapest: Akadémiai Kiadó
- Dávid, I., Fülöp, M., Pataky, N., & Rudas, J., (2014). *Stressz, megküzdés, versengés, konfliktusok*. Budapest: Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. New York: Plenum
- Fülöp, M., & Berkics, M., (2003). *Az iskolai versengés percepciója amerikai, japán és magyar középiskolások között*. III. Országos Neveléstudományi Konferencia, Budapest, 2003. október 9–11.
- Géczy, G., Révész, L., Bognár, J., Vincze, G., & Benczenleitner, O. (2005). Talent and talent development in sport: The issue of five sports. *Kalokagathia*, 43(3), 113–123.
- Gill, D.L., Gross, J.B., & Huddleston, S. (1983). Participation motivation in youth sports. *International Journal of Sport Psychology*, 14, 1–14.
- Gombocz, J. (2004). A testnevelő tanár és az edző pedagógiai szerepe. In E. Biróné Nagy (szerk.), *Sportpedagógia. Kézikönyv a testnevelés és sport pedagógiai képzéseinek tanulmányozásához*. Budapest-Pécs: Dialóg Campus Kiadó
- Hanin, Y., & Hanina, M. (2009). Optimization of performance in top-level athletes: An action-focused coping approach. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 4(1), 47–58.
- Jelinek, Zs., & Oláh, A. (2000). *Examining the background of athletic injury: Psychological immune system, life stress and coping skills*. 21st International Conference of the Stress and Anxiety Research Society, 20–22 July 2000, Bratislava. Abstracts, 71.
- Martens, R., Burton, D., Vealey, R.S., Bump, L.A., & Smith, D.E. (1990). Development and validation of the Competitive State Anxiety Inventory-2 (CSAI-2). In R. Martens, R.S. Vealey, & D. Burton (Eds.), *Competitive anxiety in sport* (117–190). Champaign, IL: Human Kinetics
- Newton, M., Duda, J.L., & Yin, Z. (2000). Examination of the psychometric properties of the Perceived Motivational Climate in Sport Questionnaire-2 in a sample of female athletes. *Journal of Sport Sciences*, 18, 275–290.
- Orosz, R. (2010). *A sporttehetség felismerésének és fejlesztésének alapjai*. Budapest: Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége
- Pál, F. (2012). *A szorongástól az önbecsülésig*. Budapest: Kulcslyuk Kiadó
- Pelletier, L.G., Fortier, M.S., Vallerand, R.J., Tuson, K. Brière, N.M., & Blais, M.R. (1995). Toward a new measure of intrinsic motivation, extrinsic motivation and amotivation in sports: The Sport Motivation Scale (SMS). *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 17, 35–53.
- Poolton, J., & Masters, R. (2009). Optimization of performance in top-level athletes: An action-focused coping approach. A commentary. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 4(1), 63–66.
- Reilly, T., Williams, M.A., & Richardson, D. (2003). Identifying talented players. In T. Reilly & M.A. Williams (Eds.), *Science and soccer* (2nd ed.) (307–326). London: Routledge

- Révész, L., Bognár, J., Trzaskoma-Bicsérdy, G., & Kovács, T. L. (2009). A Perceived Motivational Climate in Sport Questionnaire-2 (PMCSQ-2) kérdőív hazai alkalmazásának első tapasztalatai. *Kalokagathia*, 47(2-3), 147-162.
- Révész, L., Bognár, J., Géczi, G., & Sós, Cs. (2011). A motivációs környezet vizsgálata úszásban. *Kalokagathia*, 49(2-4), 206-217.
- Sheard, M. (2013). *Mental toughness*. London: Routledge
- Sipos, K., Bejek, K., & Kudar, K. (1999). *A magyar nyelvű CSAI-2 versenyszorongás skála szten-derdizálása*. III. Országos Sporttudományi Kongresszus, II. kötet (293-299). Budapest: Magyar Sporttudományi Társaság
- Smith, R.E., Schutz, R.W., Smoll, F.L., & Ptacek, J.T. (1995). Development and validation of a multidimensional measure of sport-specific psychological skills: The Athletic Coping Skills Inventory-28. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 17, 379-398.
- Spray, C.M., & Wang, C.K.J. (2001). Goal orientations, self-determination and pupils' discipline in physical education. *Journal of Sport Sciences*, 19, 903-913.
- Szepes, M. (2002). *A mindennapi élet mágiája*. Budapest: Édesvíz Kiadó
- Tsang, E.C.K., Szabo, A. Soos, I., & Bute, P. (2005). A study of cultural differences in motivational orientations towards sport participation of junior secondary school children in four cultures. *Journal of Physical Education and Recreation*, 11, 44-50.
- Vincze, G., Fügedi, B., Dancs, H., & Bognár, J. (2008). The effect of the 1989-1990 political transition in Hungary on the development and training of football talent. *Kinesiology*, 40, 50-60.
- Williams, A.M., & Franks, A. (1998). Talent identification in soccer. *Sport, Exercise and Injury*, 4, 159-165.
- Wong, E.H., & Bridges, L.J. (1995). A model of motivational orientation for youth sport: Some preliminary work. *Adolescence*, 30, 437-452.

Szerzői munkamegosztás

Kiss Zoltán: a célok és hipotézisek kidolgozása, a kézirat előkészítése, a szakirodalmi háttér összeállítása és az eredmények értelmezése. Fózser-Selmeci Barbara: a szakirodalmi háttér összeállítása és az eredmények értelmezése. Csáki István: statisztikai elemzés és az eredmények értelmezése. Bognár József: a szakirodalmi háttér összeállítása, az eredmények értelmezése és a kézirat megszövegezése.

Nyilatkozat érdeklődésről

A szerzők ezúton kijelentik, hogy esetükben nem állnak fenn érdeklődések.

Psychological and mental characteristics of young football players living in dorms

KISS, ZOLTÁN – FÓZER-SELMECI, BARBARA –
CSÁKI, ISTVÁN – BOGNÁR, JÓZSEF

Background: Besides the psychomotor aspects, both psychological and social factors are closely related to sport performance in football. Due to the fact that age specific characteristics are apparent in football youth development, it is important to further study what we know about the psychological aspects of talent development. *Aim:* The purpose of this study was to explore those young elite football players' age related psychological characteristics who are living in dorms. *Method:* The sample consisted of one of the elite football academies in Hungary (N = 72). Athletic coping skills were measured by ACSI-28, sport motivation by SMS, competitive state anxiety by CSAI-2, and perceived motivational climate by PMCSQ-2. The psychological factors were assessed altogether and also were compared and contrasted according to certain age-ranges (U16, U17, U18, U21). *Results:* According to results of ANOVA, the sample demonstrates high intrinsic motivation, effort/improvement, cooperative learning, peaking under pressure, and confidence and achievement motivation. The U16 players demonstrated higher somatic anxiety than those of U17 and U18 players. The U18 players had lower level goal setting and mental preparation than the U16-U17 players. Also, the U21 players showed higher freedom from worry and unequal recognition than all the other players (all $p < 0.05$). *Conclusions:* The results highlight important consequences for those professionals working with young athletes living in dorms.

Keywords: youth football, talent development, psychological determinants